

מיכתבים

קורא עוד מלימודיו בכיתות הגבוהות של בית הספר היסודי: בגזרת פ"ג (ו.א. שורשים שהאות הראשונה שלהם היא האות נו"ן) - בעתיד נשמט הנ"ן ונשלמת (מחלפת) על-ידי רגש בעי"ן הפועל (באות השנייה של השורש). לכן לא ינטוש, אלא ייטוש.

יהודה חן, הוד השרון

● יעים וא הקורא חן לב להערת רד בקלי באותו הקשר: "ומצא (ו.א. י' ש' נ' דומות כאלה) ידוף, יקום, יבום."

פגישה בברלין

על כתבה בעיתון גרמני יוקרתית. לא האמנתי למראה עיניי. הלכתי ברחוב בכר לין ופתאום ראיתי את פרצופו של אורי אבנרי על

אבנרי על שער "די צייט" מראה יעניים בברלין

שער המוסף של השבועון הגרמני היוקרתי ביותר, "די צייט", המופץ בחצי מיליון עותקים. קניתי ומצאתי בדי צייט כתבה ענקית על תולדות חייו של אבנרי. גרעין כהן, ברלין

● הכותרת של שער די צייט (ראה גלפיה) אורח: ישראל היכול להסחר עם ערפאת.

כתובת המערכת

קוראים המבקשים לכתוב למערכת העולם הזה מתבקשים לרייק בכתובת המערכת: רחוב גורדון 3, תל-אביב, מיקוד - 63458.

בשעת הצורך ניתן גם לפנות בט"ל לפון - 232262 (03), בפקסימיליה - 245242-3-972. מנז' 2009, ובטלסקס - RMYM IL 341667.

השפם של הסרטור

בראשית שנות ה-60 כבר היה חיים טופול שחקן מבוקש מאוד. גם לתיאטרון וגם לקולנוע. כך, למשל, כיכב באביב 1963, ברומנית, בשני תפקידים כמעט זהים. כמעט מדי ערב כסרטור בהצגת בן-ערובה בתיאטרון החיפאי וכמעט מדי יום כסרטור בסרט הישראלי אנדרואד. שהיה באותם ימים בעיצומה של הפקתו.

לגיליון העולם הזה שהופיע השבוע לפני 25 שנה גילה טופול כיצד הוא מצליח שלא להתבלבל בין שני התפקידים הכמעט זהים: ● אני נעזר בשפם. בן-ערובה, בתיאטרון, יש לי שפם גדול ואילו בסרט, ב"אנדרואד", יש לי שפם קצר. כל מה שאני צריך לעשות כדי לא להתבלבל, זה למשש את השפם ומייד אני יודע באיזה תפקיד אני משחק!"

(המשך מעמוד 3) שמעה מפי תמוז כי הבריטיש קונסיל (המועצה הבריטית לקידום התרבות הבריטית בארצות הרוץ) המליץ על הסרט. מחוסר הבנה היא עשתה מהקונסיל קונסול. ירדנה ברצבי, ירושלים

שירה מקורית

על לשון השירים ששורר חיים בר-לב לכדו (ש"ר-המישטרה בחלוק לבן", "רינוני רון", העולם הזה 11.5.88).

נעמי רון מרווחת על הסכא חיים בר-לב, שביקש לעודד את רוח נכדו, שצנח מחלון ביתו ואושפו, ומייחסת לו פעילות שאפילו פלמ"חניק, רמטכ"ל לשעבר ושר-מישטרה כהווה איננו מסר גל לה כלל: השמעת שירים ביוגוסלביה.

זה בערך כמו להשמיע שירים בקפריסאית. כידוע אין לשון יוגוסלביה כמעט שאין לשון קפריסאית) וכמו שקפריסאי יכול לשיך או ביור נית או בתורכית, אני מניח כי בר-לב שר או בסרבית או בטלובקית. מאיר ולך, ובעתים

פילדמרשל בן 91

על קצין-הצבא הקשיש בהיסטוריה ("אנשים", העולם הזה 11.5.88).

בסדרת-התצלומים מערב הצנחנים האחרון בבית הצנחן ברמת-גן מופיע תצלום של איש חיל-ההנדסה תת-אלוף דוד לסקוב, קצין-הצבא הקשיש ביותר (85) בצה"ל ובעולם.

זה נכון. אבל עלי-מנת שלסקוב יהיה הקצין הקשיש ביותר, בשרות פעיל, בהיסטוריה, אנחנו צריכים להמתין עוד כמה שנים. כי, בינתיים, מחזיק בשיא זה קצין בריטי, הפילדמרשל טר ויליאם מיינארד גום (1784 — 1875), שהיה בשרות פעיל של הורמלכותה, המלכה ויקטוריה, עד יומו האחרון, עת נפטר בגיל 91, כשהוא ממלא את התפקיד, הטכסי אמנם, של קצין-הטאואר (אותו כתיכלא צבאי עתיקיומין) כלוגדון.

דויד שניא, תל-אביב

סיפוח בבקשתך

על סיפוחן של המדינות הבאלטיות לברית-המועצות ("חוק הטבע", העולם הזה 11.5.88).

אני מבקש להעמיד עובדה אחת שהוכרה בניתוח שערך עורך העולם הזה במיכנה המדינה הסובייטית (בבקשה לריכוזי הלאומים בה) על אמיתותה. אין זה נכון כי כמה מדינות סופחו לברית-המועצות אחרי מילחמת-העולם השנייה.

מדינות אלה סופחו לברית-המועצות בראשית מלחמת-העולם השנייה, כשורוסיה, או בת-כרית לגרמניה הנאצית, עוד שמרה על נייטרליות.

מה שקרה, קרה כך: בראשית יוני 1940 פלשה ברית-המועצות, בתאונת-שווא של סיכון ביטחון נה, בזה אחר זה, לליטא, ללטוניה ולאסטוניה, הקימה בכל אחת מהן ממשלות-בובות, שכל אחת מהן ביקשה, תוך 50 יום ממועד הפלישה הסובייטית, להצטרף לברית-המועצות.

ואכן כך היה: בזה אחר זה נתקבלו ליטא (ב-3 באוגוסט 1940) לברית-המועצות, כרפובליקה ה-14 שלה; לטוניה (ב-5 באוגוסט 1940) כרפובליקה ה-15 ואסטוניה, (ב-6 באוגוסט 1940), כרפובליקה ה-16.

חיים דוניץ, תל-אביב

דיקדוקי לשון

על הלשון העברית של העולם הזה ("תשקיף", העולם הזה 11.5.88).

זה יפה מאוד שהעולם הזה מתגאה בלשונו העברית, כולל חידושי-מילים מסוג אמרגן, יחצן וכליין.

אבל מה על חוקי הדיקדוק של הלשון העברית, שבה מלווה העולם הזה לעיתים. כך, למשל, מצאתי בקטע במדור תשקיף, המרווח על הופעת שימרון פרס באינטרנציונל הסוציאליסטי במרדרי, כי "ראשי האינטרנציונל סברו כי פרס ינטוש את המושב לפני השמעת הדברים של הפלטינינים".

עד להודעה חדשה פרס אולי ייטוש את המושב, אבל ינטוש? אין דבר כזה בעברית. כאשר מדובר בשורש נטש חלים דברי ר"ד שיאל ברקלי מלוח הפעלים השגם (הידוע לכל

בתושבים החוזרים לכפריהם אחרי התחלת העיר, צד, אמר לו שרמי, לדבריי, "אללה ירחמי". שרמי הבחיש זאת. סביב שתי מילים ערביות אלה נאמר ללה ירחם על נשמתם", כבחינת "ברוך דין אמתי", דבר וצאמר על מתיים) מסתובבת הפרשה כולה.

מייד אחרי קבלת הפקודה של שרמי תידרך מליניקי את הקצינים שלו. הוא הורה להרוג כל ערבי וחזור הביתה, "בלי מעצרים". הוא אמר שאם יהיו הרוגים בלילה הראשון, יקפידו הערבים לשמור על העוצר בלילות הבאים. כאשר נשאל לגורל הנחשבים, השיב מליניקי בשתי מ"ל ימים שהפכו גם הן לסיסמת הפרשה: "בלי סנטימנטים". הוא הורה שלא לטפל בפצועים, ולא לנהוג אחרת גם בעוכרים החוזרים מעבודתם, מבלי לדעת כלל על העוצר. יתכן שגם הוא אמר את שתי המילים. אללה ירחמה!"

זאת היתה מקודה נאצית. אחד המפקדים - גבריאל דהאן - מילא אחריה כלשונה. האחרים התעלמו ממנה. נהרגו 49, נפצעו 13. נשים וילדות הועמדו אל הקיר ו"נקצרו" במיקלעים. נשים הגנו בגוויותיהן על ילדיהן, שניצלו. העונם הזה מילא תפקיד מכריע בפידוס הפ"רשה. לא היה מנוס ממישפט. אולם מערכת-הבריטחון לא רצתה להטיל את האחריות על צה"ל, ולהאשים קצין בכיר. לכן הועמדו לדין רק אנשי מישמרה-הגבול, מרס"ם מליניקי ומסג"ם שנספחו ל-17 ולי-5 שנות מאסר. אחרי שנה וזכו בתצניחה וכמו פושעים רומים בימינו.

כפסקדין זה אמר השופט בנימין הלוי את המילים ההיסטוריות על הדגל השחור של אי-החוקיות, האוסר מילוי פקודות.

אולם אנחנו לא הסתפקנו בכך. תבענו להעמיד לדין גם את שרמי. הוחלט לעשות זאת, אך להאישימו רק בשני אישומים קטנים: שהקדים את העוצר, ושלא תיאם את פקודת-העוצר עם המישל הצבאי. על כך נדון לקנס של 10 גרוש. משמע: שרמי לא נשפט על מתן פקודה בלתי חוקית, כי כלל לא הועמד על כך לדין. מעולם לא נקבע באורח מישפטי אם אמר או לא אמר את המילים הנוריות. "אללה ירחמו" - שבהן היתה חבויה הפקודה הבלתי-חוקית.

עקבתי בשעתו אחרי המישפט מקרוב, וחקרתי את הפרשה, שוחחתי עם אשתו של מליניקי, והדר שם הברור שלי הוא שמליניקי לא היה כלל מסוגל להמציא מילים כאלה. לא היה עולה על דעתו לתת את הפקודות שנתן, אלמלא היה משוכנע לגמרי כי זוהי הפקודה של שרמי. מכיוון ששרמי לא-הועמד לדין על הנקודה המכרעת הזאת, הגיע כל אדם למסקנה משלו.

להרוג 20 ולנוח

מעניין מה אומר שרמי עכשיו על ההווה. מכך אפשר להסיק הרבה גם על העבר.

בראיון אמר שרמי שמוטב היה להרוג 20 ערבים ביחס הראשון של האינתיפאדה, ואז העסק היה נמר תוך יומיים". מחר: אלה הן כמעט אותן המילים שאמר מליניקי כמה שעות לפני הסכא בכפר-קאסם. מעניין ממי שמע את הדעיון הזה. לדעתו, אנו מקדישים יותר מדי תשומת-לב לבעיות המאניות בעת הניסיון לרכא את ההתקן ממות. אין דוגמה בהיסטוריה למיששו שקיבל פרס על התנהגות הומאנית. גם זה מתאים מאוד לרוח של כפר-קאסם.

חוז מזה הוא מדבר על "חריג", "הכי חריג שיכול להיות". גם הוא נגר חריגים. אבל הוא חוזה שיהיו עוד חריגים כמו כפר-קאסם.

קורא י'ק, ימי האינתיפאדה מחזירים לתודעה את גרול פישיע-המילחמה בתולדות המדינה: פרשת כפר-קאסם, שבה נרצחו כ-49 לרבים, נשים וגברים, בלילה הראשון של מילחמת-סיני. מבחינת ההיקף, הגיעו למסדים אלה רק הפשע של ירי-אסוף והפשע של קיבית. אולם ירי-אסוף כוצעה על-ידי אצל ולחי כטרם קום המדינה, ובפרשת קיבית טענו המכצעים כי לא ידעו שהיו בני-אדם בנתים שפוצו.

טבח כפר-קאסם נשאר בבחינת פרשה לפני עצמה, מיוחדת במינה, סמל משדר-הודעה בישי ראל ובעולם הערבי. מכיוון שפוצו על-ידי הכו תות המזוינים של מדינת-ישראל נגר אכמלוטיה אורחית תמה מכל פשע, במיסגרת פקודה שהיתה בלתי-חוקית בעליל, מתעוררת פרשה זו כאילו מעצמה ככל פעם כשמדובר על פקודות בלתי-חוקיות.

משותפם יש עניין בראיון שהעניק יסכה שר" מי לעימנאל רון בפגועי על חלקו בפרשה זו. מכיוון ששרמי מאשים את העונם הזה, ואחרי אישיות, בקשר לפרשה זו, ברצוני להשיב לו טק.

בלי סנטימנטים

ובך אומר שרמי בראיון: "גם אורי אבנרי היה מזכיר את המישפט הזה מדי שנה בעיתון

אלי"ם שרמי במישפט אללה ירחמו"

שלו. זו דמגוגיה נוראה. אבל כבר היטלר הוכיח ששקר, שחוזרים עליו שוב ושוב, נהפך לאמתית. ומהו השקר שהמיצו אורי אבנרי והעיתון שלו? מדי שנה? שרמי לא פירט, אך אפשר להבין מן ההקשר שהוא שם במינו שני שקרים: כאילו אמרנו שרוא מסר פקודה בלתי-חוקית, וכאילו נשפט על כך לקנס של 10 גרוש. (ב-10 אגווחות בערכים של היום).

מעולם לא אמרנו זאת. כדאי לשחזר את הדבי רים כפי שהיו באמת.

ב-29 באוקטובר 1956 פתחה ממשלתו של דויד בן-גוריון בחתקפה על מצרים, כביכול כדי "לבער קיני מרצחים", אך למעשה במיסגרת של קגוניה בינלאומית, בריטית-צרפתית-ישראלית, להפלת מישטרו של גמאל עבד-אל-נאצר. מכיוון שזו היתה המילחמה הראשונה מאז מילחמת-העצמאות, ולא היה ברור כיצד יגיבו האזרחים הערבים בישראל, הוטל עוצר על עריהם וכפרי-דם.

לגיונות המשולש הדרומי היה אחראי אלון-מישנה יששכר שרמי, מח"ט מחוז 17, והתפקיד המעשי הוטל על רבי-סרן שמואל מליניקי, מג"ד במישמרה-הגבול.

שרמי הוזה את העוצר בשעה אחת קדימה, על דעת עצמו. כאשר שאל אותו מליניקי מה יעשה

א.א. אבנרי